

Til:

Statsforvalteren i Innlandet
sfinpost@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Fellessak: 1/26

Dato: 31.03.2026

Klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv i region 4 og 5

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette rovviltnemndene i region 4 og 5 sitt vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv i 2026-2027. Nemndene har vedtatt en kvote på 10 ulver for betinget skadefelling for perioden fra 1. juni 2026 til 15. februar 2027 eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt. NOAH ber om at vår klage tas til følge og at vedtaket omgjøres slik at det ikke settes noen kvote for skadefelling av ulv i 2026-2027. Ulvesonen bør uansett utfall unntas fra skadefelling.

Innledende kommentarer

NOAH mener det er svært kritikkverdig at norsk ulveforvaltning ignorerer uttalelsene fra Bernkonvensjonens stående komité og fortsetter å åpne for skyting av ulv i stor skala. Den stående komitéen uttalte i desember 2025 at Norge fortsatt bryter Bernkonvensjonen og ikke har fulgt opp tidligere anmodninger om å endre politikken. Komitéen uttrykte sterk bekymring over Norges ekstremt lave bestandsmål for ulv og anmodet om at bestanden får vokse for å sikre langsiktig overlevelse og levedyktighet, samt at ulven får spre seg geografisk for å kunne oppfylle sin økologiske rolle. Komiteen har også gjentatt sin anmodning om å prioritere ikke-dødelige tiltak for sameksistens med store rovdyr.¹ Dette vedtaket viser igjen at dødelige tiltak fortsatt er forvaltningens foretrukne løsning selv om det er kontraproduktivt og setter ulvebestandens overlevelse i enda større fare.

¹ <https://rm.coe.int/misc-e-2025-45-standing-committee-clean-final/488029d956>, avsn. 216-224;
<https://rm.coe.int/misc-e-44-standing-committee-final-draft/1680b2bbbb>, avsn. 175-179.

NOAHs vurdering

1. Vilkåret om bestandens overlevelse er ikke oppfylt

Ifølge naturmangfoldloven (nml.) § 18 annet ledd og rovviltforskriften § 13, kan skadefelling kun tillates hvis det ikke truer bestandens overlevelse. Som kritisk truet art på den norske rødlista, skal ulven både etter Bernkonvensjonen artikkel 2 og nml. § 5 ivaretas og sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. NOAH mener at vedtaket ikke er i tråd med disse kravene.

Selv om skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, vil en høy kvote ha konsekvenser for ulvebestandens overlevelse. En død ulv er død uavhengig av om den er skutt på lisensfelling eller skadefelling. Ifølge Rovdata ble det vinteren 2024-2025 kun registrert 40-47 ulver med helnorsk tilhold og 19 med tilhold på begge sider av riksgrensen mot Sverige.² Denne vinteren er det hittil registrert 54-57 ulver i Norge, hvorav kun 33-35 med helnorsk tilhold.³ Dette er et altfor lavt antall for å sikre bestandens overlevelse. Statusrapporten for 2024-2025 viser at antall familiegrupper, revirmarkerende par og helnorske valpekull færre enn foregående overvåkingssesong, og bestanden har gjennom flere år vist en nedadgående trend. Vi skal over ti år tilbake i tid for å finne et tilsvarende lavt antall familiegrupper og par i Norge.⁴ Situasjonen forverres ytterligere av den ekstreme innavlen i bestanden, som fører til lavere reproduksjon og valpeoverlevelse.⁵

Miljødirektoratet skriver i sitt vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv våren 2026 (2026/1859) at det er usikkert om det nasjonale bestandsmålet vil oppnås inneværende sesong. Dette gjør det svært kritikkverdig at rovviltnemndene i region 4 og 5 åpner for betinget skadefelling. Når det foreligger en reell risiko for at bestanden ligger under bestandsmålet, kan felling ikke tillates. I en slik situasjon er forvaltningsmyndighetene forpliktet til å legge til rette for yngling også utenfor ulvesonen, jf. nml. §§ 5 og 18 annet ledd, samt føre-var-prinsippet i nml. § 9.

² <https://rovddata.no/Ulv/Bestandsstatus.aspx>

³ <https://rovddata.no/Nyheter/ArtMID/17026/ArticleID/6927/54-57-ulver-hittil-i-vinter.aspx>

⁴ Svensson, L. et al. Bestandsovervåking av ulv vinteren 2024-2025. Inventering av varg vinteren 2024-2025. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia. Bestandsstatus för stora rovdjur i Skandinavién 1-2025.

⁵ Kardos, M. et al. Genomic consequences of intensive inbreeding in an isolated wolf population. *Nat Ecol Evol* 2, 124–131 (2018). <https://doi.org/10.1038/s41559-017-0375-4>

NOAH mener føre-var-prinsippet må tillegges betydelig vekt i denne saken. Prinsippet tillater ikke felling når det er så stor usikkerhet om bestandens status og effekten av uttaket. I tillegg til usikkerheten kommer at ulvebestanden allerede er kritisk truet, sterkt innavlet og utsatt for omfattende ulovlig jakt. Alt dette gjør at ulvens overlevelse i Norge er høyst usikker.

I saksframlegget står det at skadefelling i første rekke vil rette seg mot prioriterte beiteområder og streifdyr eller innvandrende dyr «som prøver å etablere seg i områder der slik etablering ikke er ønskelig». Vedtaket legger dermed opp til at ulv som vandrer utenfor ulvesonen skal skytes. Ulvebestanden er imidlertid helt avhengig av vandring for å overleve, ettersom dette er den eneste måten å tilføre nye gener på og sikre at enslige individer kan finne nye partnere og etablere stabile revir. Miljødirektoratet uttalte i sin faglige tilråding 22. november 2021 at «[u]ten innvandring må bestanden forvaltes på et vesentlig høyere bestandsnivå enn dagens samlede bestandsmål i Norge og Sverige for å sikre overlevelsen. (...)». Det aktuelle vedtaket åpner for felling av vandrende individer, noe som kan hemme innvandringen og innebærer en betydelig risiko for at genetisk verdifulle dyr blir skutt. Det er derfor ikke riktig at kvoten ikke kan sies å true bestandens overlevelse.

Miljødirektoratet understreker i sitt vedtak av 13.02.2026 («Kvote for betinget skadefelling av ulv – våren 2026») at forvaltningen må sørge for at et tilstrekkelig antall immigranter fra den finsk-russiske bestanden faktisk lykkes med å vandre inn og etablere seg i den skandinaviske bestanden. Det fremheves også at det er avgjørende at retningslinjene for håndtering av genetisk verdifulle individer følges. Hverken vedtak eller vedlegg tydeliggjør noen krav til testing av genetisk materiale før skadefelling, noe som kan føre til at genetisk verdifulle ulver kan bli skutt. Videre er det kjent at felling av ulv om høsten generelt ikke anbefales, da det er høyere risiko for å ramme genetisk viktige individer i denne perioden. Dette var også bakgrunnen for at lisensfellingsperioden ble flyttet fra 1. oktober til 1. desember. NOAH mener derfor at det ikke må tillates skadefelling om høsten. Dersom det likevel tillates, må det stilles som vilkår at DNA er avklart på forhånd.

Den sør-skandinaviske ulvebestanden er både liten og genetisk sårbar. Ulvebestanden er kategorisert som kritisk truet i Norge og som sterkt truet i Sverige (2025). I en slik situasjon tilsier både føre-var-prinsippet og kravet om å sikre en levedyktig bestand at myndighetene er forpliktet til å avstå fra felling, og i stedet legge til rette for bestandsvekst og genetisk styrking.

NOAH mener at det å åpne for skadefelling av ulv både utenfor og innenfor utgjør en fare for bestandens overlevelse og levedyktighet. Vilkåret om at «felling» ikke er skadelig for

bestandens overlevelse er dermed ikke oppfylt, jf. nml. § 18 annet ledd. Skadefelling om høsten øker risikoen for å ramme genetisk verdifulle ulv, og bør derfor ikke tillates.

2. Vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Ifølge nml. § 18 annet ledd, Bernkonvensjonen artikkel 9 og rovviltforskriften § 13, kan det kun åpnes for skyting av truede ville dyr formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Dette gjelder også utenfor ulvesonen. Bernkonvensjonens stående komité har i vedlegget til «Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention» presisert at myndighetene skal velge det alternativet som har minst negativ effekt på arten, og at begrunnelsen for valget skal være objektiv og verifiserbar.⁶ NOAH henviser også til de to vedtakene fra den stående komiteen til Bernkonvensjonen hvor det kommer tydelig frem at ikke-letale tiltak må prioriteres for å fremme varig sameksistens mellom mennesker og store rovdyr. Det innebærer at skyting av ulv kun kan brukes som siste utvei.

Bestemmelsene stiller altså krav om at alternative, ikke-letale tiltak skal være reelt vurdert og forsøkt før det gis tillatelse til et irreversibelt inngrep som felling av en sterkt truet nøkkelart. NOAH klager på et høyt antall skadefellingsvedtak årlig, og det er svært sjeldent at ikke-letale forebyggende tiltak eller alternativer til felling er reelt utprøvd før det gis tillatelse til skyting av truede rovdyr. I saksframlegget står det at det «i liten grad er mulig å forutsi hvor skadesituasjoner kan oppstå og dermed gjøre forebyggende tiltak». Dette er en svært uheldig formulering som vitner om at forvaltningen fraskriver seg sitt lovfestede ansvar for å fremme disse tiltakene. Tiltakene bør naturligvis iverksettes *før* skaden inntreffer, også utenfor ulvesonen. Når forvaltningen vedtar en så stor kvote, kan dette skape en forventning om at skadefelling er en løsning på lik linje med forebyggende og ikke-letale tiltak. For å unngå uheldige konsekvenser av dette, må nemnda oppfordre til og følge opp at alternative, ikke-letale løsninger vurderes grundig og konkret.

Nemndas begrunnelse for kvoten er å begrense potensiell skade på beitedyr. NOAH understreker at slike generelle og fremtidsrettede antakelser om skadepotensial ikke kan erstatte kravet i nml. § 18 annet ledd og Bernkonvensjonen artikkel 9 om at andre tilfredsstillende løsninger skal være vurdert og forsøkt før det åpnes for skyting av en strengt vernet art. Først dersom slike tiltak er prøvd eller dokumentert utilstrekkelige, kan felling vurderes. En praksis der felling benyttes uten at forebyggende tiltak er forsøkt eller grundig vurdert, er i strid med Bernkonvensjonens krav.

⁶ Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention. <https://rm.coe.int/16807461dd>

Et bredt spekter av vitenskapelige studier viser at felling av rovdyr i beste fall har kortvarig effekt og i mange tilfeller er kontraproduktivt. Nye individer vil vandre inn i området, og skadeproblemet vil kunne vedvare eller forsterkes. Forskningen peker i stedet på at det må legges mer vekt på ikke-letale forebyggende tiltak.^{7,8,9,10,11,12} Å basere skadehåndtering på skyting av truede rovdyr er derfor verken faglig eller forvaltningsmessig forsvarlig.

Det finnes en rekke kjente og dokumenterte forebyggende tiltak som kan benyttes for å redusere tap av husdyr og tamrein, herunder intensivert tilsyn i risikoperioder, midlertidig inngjerding, justering av slippetidspunkt, bruk av vokterdyr, skremmetiltak og kombinasjonsløsninger tilpasset lokale forhold.^{13,14,15,16,17,18} Flere av disse tiltakene er anbefalt av NIBIO og støttet av internasjonal forskning, men fremstår som lite eller ikke vurdert i forbindelse med kvotefastsettelsen. Vedtaket med vedlegg inneholder ingen konkret redegjørelse for hvilke av disse tiltakene som er vurdert, hvordan de er vurdert opp mot hverandre, eller hvorfor de samlet sett ikke kan redusere skadeomfanget tilstrekkelig til å unngå skadefelling.

Under mål 4 i Kunming-Montreal rammeverket (Naturavtalen), som ble vedtatt i desember 2022 står det blant annet: «forvalte samhandlingen mellom mennesker og villlevende dyr på en effektiv måte med sikte på å minimere konflikt mellom mennesker og dyr og fremme sameksistens.»¹⁹

⁷ Rigg, R., et al. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: Lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272–280

⁸ Karlsson, J., & Johansson, Ö. (2010). Predictability of repeated carnivore attacks on livestock favours reactive use of mitigation measures. *Journal of Applied Ecology*, 47(1), 166–171.

⁹ Treves, A., et al. (2016). Predator control should not be a shot in the dark. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 14(7), 380–388. <https://doi.org/10.1002/fee.1312>

¹⁰ Bruns, A., et al. (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*, 21, e00868. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2019.e00868>

¹¹ Miller, J. R. B., et al. (2016). Effectiveness of contemporary techniques for reducing livestock depredations by large carnivores. *Wildlife Society Bulletin*, 40(4), 806–815. <https://doi.org/10.1002/wsb.720>

¹² Fernández-Gil, A., et al. (2016). Conflict misleads large carnivore management and conservation: Brown bears and wolves in Spain. *PLoS ONE*, 11(3), e0151541

¹³ Iliopoulos, Y., et al. (2019). Tools for co-existence: Fladry corrals efficiently repel wild wolves (*Canis lupus*) from experimental baiting sites. *Wildlife Research*, 46(6), 484–498. <https://doi.org/10.1071/WR18146>

¹⁴ Bruns, A., et al. (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*, 21, e00868. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2019.e00868>

¹⁵ Khorozyan, I., & Waltert, M. (2019). A framework of most effective practices in protecting human assets from predators. *Human Dimensions of Wildlife*, 24(4), 380–394. <https://doi.org/10.1080/10871209.2019.1619883>

¹⁶ Rigg, R., et al. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: Lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272–280.

¹⁷ Musiani, M., et al. (2003). Wolf depredation trends and the use of fladry barriers to protect livestock in western North America. *Conservation Biology*, 17(6), 1538–1547. <https://doi.org/10.1111/j.1523-1739.2003.00063.x>

¹⁸ <https://www.nibio.no/tema/landskap/norsk-viltskadesenter/forebyggende-tiltak-mot-rovviltskader-pa-rein>

¹⁹ Norsk oversettelse av vedlegg til beslutning CBD COP15/4 Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. Mål 4. <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kld/aktuelt/2023/norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf>

Skadefelling er både kontraproduktivt og i strid med internasjonale avtaler. Vilkåret i naturmangfoldloven § 18 annet ledd og Bernkonvensjonen artikkel 9 om at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger, er ikke oppfylt.

3. Vilkåret om skade er ikke oppfylt

For at det skal kunne gjøres unntak fra vernet av arter, må det foreligge risiko for «kvalifisert skade». Dette innebærer at det må være tale om skade av en viss alvorlighetsgrad og understøttes av punkt 16 i vedlegg til «Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention», vedtatt av den Stående Komiteen den 2. desember 2011 hvor det lyder i henhold til anvendelse og fortolkning av artikkel 9 første ledd bokstav b: «(...) The exceptions should be proportional to the damage suffered (...)».²⁰ Skadeomfanget må altså være betydelig og av en slik alvorlighetsgrad at det rettferdiggjør inngrep overfor en kritisk truet nøkkelart som ulv. Nemnda har ikke dokumentert eller vurdert kvotefastsettelsen i lys av disse kravene.

I 2025 ble det erstattet 275 sau og én tamrein som tapt til ulv i region 4 og 5, men av disse er det kun 89 som har rovdyr som dokumentert eller antatt sikker dødsårsak. Nemnda kan ikke åpne for en kvote på ti ulver basert på så lave tall. NOAH mener at det ikke foreligger et dokumentert eller alvorlig skadeomfang eller -potensial som kan rettferdiggjøre en kvote av et slikt omfang som nemnda legger opp til.

4. Andre viktige forhold

Utover ulvebestandens overlevelse isolert sett, må man også vurdere konsekvensene for å holde en nøkkelart på et kunstig lavt nivå slik at den ikke kan utfylle sin økologiske rolle, jf. nml §§ 4 og 5; artikkel 2 i Bernkonvensjonen. I lys av Bernkonvensjonens formål – å sikre arter i en gunstig bevaringsstatus på bestandsnivå – må vurderingen også omfatte artens funksjon i økosystemet. En bestand som holdes på et minimumsnivå, eller som er sterkt begrenset geografisk og økologisk, vil ikke kunne oppfylle denne rollen. NOAH kan ikke se at nemnda har foretatt en slik vurdering.

Man må også vurdere ulvens status i sammenheng med prinsippet om samlet belastning jf. nml. § 10. I forarbeidene til nml. Ot.prp.nr.52 (2008-2009) står det: «Sett i sammenheng med føre-var-prinsippet innebærer prinsippet om samlet belastning også at en beslutning skal vurderes i lys av muligheten for flere påvirkninger av samme art senere, eller for andre fremtidige påvirkninger som sammen med den foreliggende påvirkningen kan gi en uønsket virkning på

²⁰ Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention. <https://rm.coe.int/16807461dd>

naturmangfoldet». Nemnda må altså vurdere både muligheten for kontinuerlige høye kvoter for betinget skadefelling, samt utvidelser av disse, og for andre påvirkninger som kan ha uønsket virkning på økosystemene. NOAH kan ikke se at en slik vurdering finnes i vedtak eller saksframlegg.

Avslutningsvis er NOAH svært bekymret for at skadefelling tidlig på sommeren kan ramme dyr med valper som fortsatt er helt avhengige av dem. Valpene, som hovedsakelig fødes i mai, er først avvent etter ti uker og blir først med på jakt etter ni måneder. Viltloven § 9 annet ledd lyder «Det bør ikke fastsettes jakttid i hekke- og yngletiden for vedkommende art». Viltlovens prinsipp om at viltartene i størst mulig utstrekning skal være fredet i yngletiden, er også sterkt understreket i Ot.prp. nr. 54 (1992–93) Om lov om endringer i viltloven. Prinsippet innebærer at unntak i størst mulig grad bør unngås for alle ville dyr, men når det gjelder en kritisk truet art, som i tillegg er særskilt beskyttet etter naturmangfoldloven, bør kun svært begrensede unntak anses lovlige (f.eks. i tilfeller av umiddelbar fare for liv eller eiendom).

Konklusjon

NOAH – for dyrs rettigheter konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av ulv, og strider med nasjonal og internasjonal lov – nml. §§ 4, 5, 8, 9 og 10, § 18 første ledd bokstav b og § 18 annet ledd, samt artikler 2, 4 og 9 i Bernkonvensjonen. NOAH ber derfor om at vedtaket omgjøres slik at det ikke åpnes for betinget skadefelling av ulv i region 4 og 5 i 2026-2027. Ulv i ulvesonen må uansett vernes fra skadefelling.

Med hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/ -
Hannah Sofie Aanonsen (veterinær)